

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 42/2006
2.6.2006

Asia Kirjallista varoitusta koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua

Opetushallitus on 10.11.2005 antanut A:lle kirjallisen varoituksen. A:n on katsottu menetelleen moitittavasti valtionhallinnon valmiusharjoituksen (VALHA 2005) yhteydessä seuraavien seikkojen vuoksi:

- VALHA-harjoituksesta ja sen vaiheista ei informoitu viraston pääjohtajaa, mikä olisi kuulunut A:n vastuulle hänen toimiessaan yhteyshenkilönä VALHA-organisaatioon nähden,
- A on pyytänyt matkamääräyksen kahdelle päivälle mainitsematta samalla ajalle ajoittuvasta (31.8.-2.9.2005) VALHA-harjoituksen soveltavasta vaiheesta, millä seikkana olisi ollut olennaista merkitystä matkamääräyksen harkinnassa,
- A on siirtänyt soveltavan vaiheen operatiivisen johdon kouluneuvos B:lle keskustelematta asiasta viraston pääjohtajan kanssa ja varmistumatta, että virastossa on paikalla riittävä määrä tilanteeseen soveltuvaa ja vapaana olevaa henkilöstöä hoitamassa Opetushallituksen osuutta harjoituksessa,
- A:n vastuulla ollut, suojatun puhelinlinjan sim-kortti oli kadoksissa, mikä esti harjoituksen onnistumisen siltä osin.

Opetushallituksen päätöksen mukaan edellä mainitut seikat osoittavat piittaamattomuutta harjoitusta ja sen vakavuutta kohtaan ja toistuessaan vaaran-

tavat Opetushallituksen uskottavuuden valtion virastona yleensä ja myös osana valtion valtionhallinnon kriisiorganisaatiota.

Oikaisuvaatimus

Opetushallituksen päätös on kumottava. Varoituksen antamisessa on menettely virheellisesti. A kutsuttiin kirjeellä 8.11.2005 kuultavaksi 10.11.2005 kello 11 varoituksen johdosta. Kutsukirjeessä ei ollut riittävästi yksilöity, mistä erityisesti on kysymys, jotta A olisi voinut etukäteen varautua vastineen antamiseen tässä kuulemistilaisuudessa. A:lle ojennettiin kirjallinen varoitus kuulemistilaisuudessa ja kerrottiin mistä oli kysymys. Tilaisuuteen osallistui pääjohtajan ja A:n lisäksi Opetushallituksen kaksi ylitarkastajaa. Kuulemistilaisuudessa A totesi, että hän ei voi tässä tilaisuudessa antaa suullista vastinetta asiassa ja että hän antaa kirjallisen vastineensa sitten, kun hän on ehtinyt perehtyä kirjallisen varoituksen luonnokseen. Tähän A:lle ei annettu mahdollisuutta, vaan hän sai sisällöltään luonnosta vastaavan varoituksen samana päivänä.

A sai toimeksiannon suoraan opetusministeriön hallintojohtaja C:ltä keväällä 2005. Toimeksianto niin kuin harjoituskin ja sen asiakirjat olivat salaisia. Opetusministeriö on toimittanut pääjohtaja D:n pyynnöstä hänelle kirjeen A:n toiminnasta valmiusharjoituksessa. Kirjeen mukaan opetusministeriö on saanut ajoissa kaikki pyytämänsä tiedot ja selvitykset eikä ministeriöllä ole VALHA-harjoituksen käytännön toteuttamisessa Opetushallituksessa huomauttamista.

A oli virkamatkalla keskiviikkona 31.8.2005 Vaasassa ja perjantaina 2.9.2005 Rovaniemellä. Molempiin A oli sitoutunut ennen kuin hän tiesi valmiusharjoituksen loppuvaiheen ajoituksesta. A selosti sijaiselleen B:lle tilanteen ja tehtävät ja he sopivat, että B hoitaa valmiusharjoituksen tehtävät A:n virkamatkojen aikana. Lisäksi sovittiin, että A on koko ajan puhelimella tavoitettavissa. Virastossa on ollut paikalla riittävä henkilökunta hoitamassa viraston osuutta harjoituksessa.

A ei ole kadottanut puhelinlinjansa sim-korttia, vaan se on hänen hallussaan. A oli unohtanut numerotunnuksen, millä yhteyttä voi käyttää. Valmiussihteerinä toimivalla E:llä oli myös yhteys ja tunnusnumero. A:n pyynnöstä E keskeytti kahteen otteeseen lomansa tullakseen hoitamaan valmiusharjoitusta koskevia asioita A:n kanssa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Opetushallitus on antanut vastineen. A olisi kuulemistilaisuudessa voinut lausua sim-kortin katoamisesta ja muutoinkin lausua kantansa asiaan. Tähän hänellä olisi ollut edellytykset, koska asiasta oli keskusteltu hänen kanssaan aikaisemminkin ja hän on ensimmäisten keskustelujen jälkeen 12.9.2005 laatinut E:n kanssa pääjohtajalle kahden sivun selvityksen menettelystään harjoituksen yhteydessä. Kuulemismenettelyssä olennaista on mahdollisuus tulla tosiasiallisesti kuulluksi. Vetoaminen kuulemiskutsun yksilöimättömyyteen ei ole tässä tilanteessa uskottavaa. Toisaalta laki ei edes edellytä ennakkollista tai kirjallista kutsua kuulemistilaisuuteen. Nämä ja riittävä yksilöinti kutsussa kuitenkin toteutuivat.

A on antanut vastaselityksen. D oli pitänyt A:lle puhuttelun ennen kuulemistilaisuutta. Tuossa tilaisuudessa A:ta ja E:tä ei moitittu muusta kuin, että he eivät olleet kertoneet D:lle harjoituksesta. Yksilölliset perusteet D:lle annettiin vasta kirjallisen varoituksen luonnoksessa. A ei antanut vastinetta kuulemistilaisuudessa, koska hän katsoi oikeudekseen perehtyä asiaan ja harjoituksissa kertyneisiin salaisiin asiakirjoihin ennen kuin hän antaa vastineensa.

Virkamieslautakunnan ratkaisu ja perustelut

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 24 §:n mukaan virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Saman lain 66 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin virkamiehelle annetaan varoitus, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Saman lain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemistä koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Asian oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Päätöksen perusteleminen

Varoituspäätöksestä puuttuvat sovelletut säännökset. Päätös on tältä osin puutteellinen.

A:n kuuleminen

Asiakirjojen mukaan A:lle on 8.11.2005 kirjallisesti ilmoitettu 10.11.2005 kello 11 pidettävästä kuulemistilaisuudesta. Kirjeessä on todettu, että A:lle varataan tilaisuus tulla kuulluksi VALHA-harjoituksen toteuttamisessa tapahtuneista laiminlyönneistä ja niiden perusteella A:lle todennäköisesti annettavasta kirjallisesta varoituksesta.

Kuulemistilaisuudesta laaditusta 11.11.2005 päiväystä muistiosta ilmenee, että A on tilaisuudessa katsonut kuulemiskutsun yksilöinnin puutteelliseksi ja että hän on tämän johdosta nimenomaisesti pyytänyt kuulemisen siirtämistä. A:n pyyntöön ei ole suostuttu eikä hän ole varoitusmenettelyn yhteydessä tosiasiallisesti antanut selitystä moitittavaksi katsotun menettelyn osalta. Oikaisuvaatimuksen mukaan A on vasta tilaisuudessa 10.11.2005 saanut varoituspäätöksen luonnoksen, josta on yksityiskohtaisemmin ilmennyt ne seikat, joiden osalta A:n on katsottu menetelleen moitittavasti.

Opetushallitus on vastineessaan todennut, että laki ei edellytä ennakkollista tai kirjallista kutsua kuulemistilaisuuteen. Virkamieslautakunta toteaa, että Opetushallituksella on ollut tältä osin, muun muassa edellä mainittu hallintolain 36 §:n säännös huomioon ottaen virheellinen käsitys kuulemismenettelystä. Asianosaiselle on etukäteen ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Selitys voidaan antaa kirjallisesti tai suullisesti. Asianosaisella tulee olla myös olosuhteisiin nähden riittävä ja kohtuullinen aika selityksen antamiseen tai kuulemistilaisuuteen valmistautumiseen.

Opetushallitus on kuulemisen yksilöinnin puutteellisuuden osalta viitannut siihen, että A:n kanssa oli keskusteltu asiasta jo aikaisemmin ja että A on yhdessä toisen virkamiehen kanssa laatinut kirjallisen selvityksen menettelystään harjoituksen yhteydessä. Tältä osin virkamieslautakunta toteaa, että asiakirjoista ei ilmene, että kysymyksessä olisi ollut varoituksen antamiseen liittynyt kuuleminen. A on vastaselityksessään esittänyt, että häntä ja toista virkamiestä oli aikaisemmin puhuteltu vain siitä, että kysymyksessä olevasta valmiusharjoituksesta ei ollut ilmoitettu pääjohtajalle.

Näissä olosuhteissa, siitä huolimatta, että A:n menettelyä valmiusharjoituksen yhteydessä oli jo jossain määrin aikaisemmin käsitelty, virkamieslautakunta katsoo, että kuulemistilaisuutta koskevan kutsukirjeen yksilöinti ei ole ollut riittävä ja että A:lla ei ole ollut riittävää aikaa valmistautua kuulemistilaisuuteen.

Päätös

Virkamieslautakunta kumoaa Opetushallituksen päätöksen.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 24 § ja 66 § 2 mom
Hallintolaki 34 § 1 mom, 36 § ja 45 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Ismo Räisänen

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen sekä jäsenet Kulla, Paanetoja, Jalava, M. Nieminen, Komulainen, Sipiläinen ja varajäsenet Lehtonen ja Lankinen.